

PRZEDSZKOLE SAMORZĄDOWE NR 1
W DYWITACH

„Wszystkiego, co naprawdę trzeba wiedzieć, nauczyłem się w przedszkolu – o tym, jak żyć, co robić, jak postępować, współżyć z innymi, patrzeć, odczuwać, myśleć, marzyć i wyobrażać”

Robert Fulghum

PROGRAM EKOLOGICZNY
DLA DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

„PRZYRODA I JA”

Czas realizacji : wrzesień 2020 – czerwiec 2021 r.

Autor programu : mgr Izabela Warcaba, mgr Anna Daliga – Flicińska

I. Wstęp

II. Główne założenia programu i sposoby realizacji

III. Cele ogólne programu

IV. Cele szczegółowe programu

V. Formy i metody pracy

VI. Treści programowe

VII. Oczekiwane efekty

VIII. Ewaluacja programu

I. Wstęp

„Uczymy miłości do przyrody, uczymy spostrzegać jej piękno, cieszyć się nim, podziwiać je, a jednocześnie przestrzegajmy dzieci, by tego piękna nie niszczyły”.

Hanna Zdzitowiecka

Przyroda jest dla człowieka bezcennym skarbem. Dla dzieci w wieku przedszkolnym najłatwiej dostępnym i niewyczerpalnym źródłem przeżyć, wiedzy oraz bezpośrednich doświadczeń. Różnorodne zjawiska i procesy występujące w przyrodzie mogą być niezastąpionym bodźcem do wszechstronnego rozwoju. W związku z tym należy przyzwyczaić dzieci do bycia uważnym obserwatorem otaczającej rzeczywistości (pełnej zwierząt, roślin, zachodzących zjawisk oraz zależności między nimi) oraz nauczyć szacunku do niej. Kształtując wrażliwość dziecka na piękno natury, chronimy środowisko oraz dbamy o przyszłość kolejnych pokoleń.

Opracowany przez nas program „Przyroda i Ja” jest spójny z podstawą programową wychowania przedszkolnego i będzie realizowany holistycznie, odnosząc się do czterech obszarów rozwoju: fizycznego, emocjonalnego, społecznego, poznawczego.

II. Główne założenia programu i sposoby realizacji

1. Stworzenie warunków do realizacji programu, poprzez obserwowanie, odkrywanie i eksperymentowanie, gdzie nauczyciel pełni rolę koordynatora
2. Podnoszenie wiedzy dotyczącej treści programowych za pomocą literatury, Internetu
3. Włączenie nauczycieli w realizację programu
4. Rozwijanie kompetencji kluczowych poprzez łączenie obszarów przyrodniczych, artystycznych i społecznych
5. Zapoznanie rodziców z programem oraz zachęcenie ich do współpracy
6. Udział dzieci w zajęciach przyrodniczych prowadzonych na terenie przedszkola
7. Udział w konkursach dotyczących tematyki przyrodniczej
8. Prowadzenie badań, doświadczeń i eksperymentów

III. Cele ogólne programu

- rozbudzanie potrzeby kontaktu z przyrodą

- rozwijanie zainteresowań przyrodniczych
- wykorzystanie i tworzenie okazji do poznawania rzeczywistości przyrodniczo – ekologicznej poprzez: odkrywanie, obserwowanie, eksperymentowanie
- poznanie różnych ekosystemów występujących w najbliższej okolicy (las, łąka, pole, ogródek)
- kształtowanie opiekuńczego stosunku do świata roślin i zwierząt
- dostrzeganie piękna otaczającego świata przyrody

IV. Cele szczegółowe programu

Dziecko:

- zdobywa i poszerza wiadomości z zakresu przyrody w bezpośrednim zetknięciu z poszczególnymi ekosystemami
- zna podstawowe zasady ochrony przyrody
- rozumie zależność człowieka od przyrody i przyrody od człowieka
- ma poczucie odpowiedzialności za stan najbliższego środowiska przyrodniczego
- zna przyczyny zanieczyszczenia wody, powietrza, lasów oraz sposoby ich zapobiegania
- wykazuje przyjazny stosunek do roślin i zwierząt
- poznaje różne gatunki roślin i zwierząt
- współuczestniczy w zakładaniu ogródka/zielnika
- tworzy kalendarz pogody i poszerza wiedzę z zakresu meteorologii
- poznaje środowisko lokalne
- poszerza słownictwo o treści ekologiczne
- preferuje aktywne formy wypoczynku

Powyższe cele nie obejmują listy czynności, które dzieci muszą wykonać w ściśle określonych warunkach. Mają one charakter otwarty, pozwalający na modyfikację programu według własnych potrzeb.

IV. Formy i metody pracy:

Metody i formy pracy są różnorodne, dostosowane do poziomu wiedzy, możliwości dzieci, wieku, ich doświadczeń.

Formy pracy:

- zajęcia z całą grupą
- zajęcia indywidualne wyzwalające swobodną ekspresję
- zajęcia w zespołach
- organizowanie wystawek tematycznych, gromadzenie eksponatów, literatury
- spacer i wycieczki do różnych ekosystemów,

- prace praktyczne na rzecz ochrony i kształtowania środowiska
- prace w ogródku przedszkolnym
- prowadzenie hodowli
- udział w akcjach ochrony naturalnego środowiska
- udział w konkursach
- organizowanie uroczystości
- zabawy badawcze, doświadczenia i eksperymenty również na świeżym powietrzu
- obserwacje, pogadanki, pokazy

Metody pracy:

Do poznania świata w którym mieszkamy posłużą głównie metody: obserwacja i doświadczenie oraz asymilacji wiedzy, samodzielnego do niej dochodzenia oraz praktyczne. Program preferuje metody czynne oparte na działalności dziecka:

- a) samodzielnych doświadczeń,
- b) kierowania własną działalnością dziecka,
- c) zadań stawianych dziecku,
- d) ćwiczeń praktycznych,
- e) prezentacji artystycznych.

Ważną rolę odgrywają tu także metody percepcyjne oparte na bezpośrednim spostrzeganiu, przeżywaniu:

- a) obserwacja i pokaz,
- b) przykład,
- c) uprząstępnienia sztuki,

oraz metody słowne oparte na słowie:

- a) rozmowa kierowana,
- b) pogadanka,
- c) objaśnienia,
- d) instrukcje,
- e) sposoby społecznego porozumienia,
- f) żywego słowa.

W czasie trwania programu zamierzamy umożliwić dzieciom pośrednie i bezpośrednie poznawanie środowiska przyrodniczego i zagadnienia z zakresu ekologii. W związku z tym w każdej grupie i w każdej części dnia w zależności od możliwości dzieci przeprowadzimy cykl zajęć kształtujących pojęcia i wyobrażenia przyrodnicze i ekologiczne dotyczące:

- zdrowego odżywiania i właściwego kupowania,
- zmniejszenia ilości odpadów, segregacja i zbiórka,
- wody i możliwości jej oszczędzania,
- poznania alternatywnych źródeł energii,
- czystości powietrza i sposobów jego ochrony,
- ochrony roślin i zwierząt,
- wykorzystania materiału przyrodniczego jako inspiracji do działań twórczych,
- zakładania minii ogrodu i kącika przyrody w przedszkolu.

V. Treści programowe

- **CZŁOWIEK I PRZYRODA:**

- wielozmysłowe poznawanie otaczającego świata

- dostrzeganie piękna otaczającego środowiska przyrodniczego

- * Kodeks przyjaciela przyrody

- * Sprzątanie Ziemi- aktywne uczestnictwo w akcji, sprzątanie terenu wokół przedszkola

- * Przyroda zimą – zorganizowanie wystawy prac plastycznych dzieci

- * Festiwal piosenki ekologicznej

- Poznanie różnych sposobów przechowywania i przyrządzania warzyw i owoców

- * Stragan z warzywami i owocami – zorganizowanie kącika tematycznego

- * Zdrowe owoce i warzywa – zajęcia kulinarne w przedszkolu

- * zbieranie nasion drzew oraz innych roślin na karmę dla ptaków

- **ROŚLINY:**

- Rozróżnianie i nazywanie

- * rozróżnianie i nazywanie warzyw i owoców krajowych i egzotycznych

- * rozróżnianie i nazywanie drzew i krzewów występujących w najbliższym otoczeniu

- * rozróżnianie i nazywanie wiosennych kwiatów, obserwowanie ich wzrostu

- Bliższe poznanie środowisk roślinnych: las, park, ogród, łąka, pole, sad

- * wycieczki i spacer - prowadzenie obserwacji w różnych porach roku

- * Dzień drzewa

- * wycieczka do sadu – poznanie gatunków drzew i ich owoców

- * wycieczka na łąkę- poznanie ekosystemu łąki (zależności między światem roślin i zwierząt), zbieranie roślin, zwrócenie uwagi na lecznicze właściwości roślin

- Gromadzenie tworzywa przyrodniczego do kącika przyrody

- * założenie zielnika

- * prace plastyczne z wykorzystaniem materiału przyrodniczego

- * budowanie szkieletu, konstrukcje z patyków

- Obserwacja rozwoju roślin

- * poznawanie cykli rozwojowych roślin

- * pomoc w pielęgnowaniu roślin doniczkowych

- * rozumienie znaczenia wody, powietrza, słońca i gleby dla rozwoju roślin

- * określenie podstawowych części roślin

* Zielony ogródek- wysiewanie nasion do skrzynek, założenie hodowli roślin cebulkowych, wysadzanie roślin rozsadowych w ogródku przedszkolnym

- Rozumienie znaczenia ochrony niektórych roślin w Polsce, przestrzegania zakazu ich zrywania

* poznawanie roślin chronionych

- ZWIERZĘTA:

- Rozróżnianie i nazywanie wybranych gatunków

* rozróżnianie i nazywanie zwierząt domowych i hodowlanych

* rozróżnianie i nazywanie zwierząt żyjących w naturalnym środowisku głównie w Polsce i na świecie

* rozróżnianie i nazywanie zwierząt chronionych w Polsce

* spotkanie z ornitologiem

- Rozumienie znaczenia zwierząt hodowlanych i domowych dla człowieka

- Zapoznanie z życiem wybranych zwierząt

* obserwacja niektórych zwierząt w ich naturalnym środowisku

* poznanie sposobów odżywiania, poruszania się niektórych zwierząt

* obserwacja wpływu zmian zachodzących w przyrodzie wraz z nadejściem zimy i wiosny na życie zwierząt

* Na dalekiej Północy – zapoznanie z życiem zwierząt Antarktydy

- Rozumienie potrzeby pomagania zwierzętom w czasie zimy

* Skrzydlaci przyjaciele - organizowanie na terenie przedszkola stołówek dla ptaków

- Znaczenie niektórych owadów dla przyrody (pszczoła, mrówka, biedronka)

- Zachowanie ostrożności w kontaktach ze zwierzętami

- ATMOSFERA I ZJAWISKA W NIEJ ZACHODZĄCE:

- Dostrzeganie zmian zachodzących w pogodzie

* nazywanie zjawisk atmosferycznych

* założenie kalendarza pogody

* zabawy badawcze z kolorami – uzyskiwanie kolorów/zjawisko tęczy

* Czym jest śnieg?- wykonanie cyklu doświadczeń pomagających w rozumieniu zjawisk atmosferycznych

* Wiosna- wyrażanie za pomocą różnych technik plastycznych zjawisk atmosferycznych, zaobserwowanych wraz z nastaniem wiosny

- Obserwacja ruchu, kierunku i siły wiatru przy pomocy latawca, wiatraczka

- Wykorzystanie powietrza przez człowieka
- * znaczenie powietrza dla życia i wzrostu żywych organizmów
- * różne źródła zanieczyszczenia powietrza
- * przeprowadzenie doświadczeń

- WODA:

- Zapoznanie ze zbiornikami wodnymi występującymi w naturalnym środowisku
- * rozróżnianie i nazywanie różnych zbiorników wodnych
- * Jak wygląda jezioro zimą? – spacer nad jeziorem – ukazanie zmiany skupienia wody pod wpływem niskiej temperatury ; doświadczenia z lodem
- * obserwacja roślin i zwierząt żyjących w różnych akwenach
- * rozumienia znaczenia wody w życiu człowieka, roślin i zwierząt
- * przyczyny i rodzaje zanieczyszczeń wód
- Przeprowadzenie doświadczeń:
 - * różne stany skupienia wody – obieg wody w przyrodzie, doprowadzenie wody, ściany wodne
 - * zjawisko rozpuszczania i krystalizacji soli i cukru w wodzie
 - * barwienie wody
 - * parowanie i skraplanie
 - * „Laboratorium pod chmurką”- wycieczka do zbiorników w celu pobrania różnych próbek wody: jezioro, kałuża, woda z kranu, deszczówka- próba oceny jej jakości
- Podejmowanie działań mających na celu oszczędzanie wody – racjonalna gospodarka wodą

- GLEBA:

- Przeprowadzenie obserwacji gleby
 - * zapoznanie z życiem roślin i zwierząt żyjących w ziemi
 - * zrozumienie znaczenia gleby dla wzrostu organizmów w niej żyjących
- Podejmowanie działań mających na celu ograniczenia zanieczyszczenia gleby
 - * poznanie przyczyn zanieczyszczenia gleby
 - * rozumienie potrzeby ograniczenia ilości śmieci, np. poprzez opakowania wielokrotnego użytku
 - * nabywanie potrzeby konieczności segregowania odpadów wytwarzanych przez człowieka
 - * wdrażanie do wyrzucania śmieci tylko w miejscach do tego przeznaczonych
- Oglądanie i poznawanie wybranych minerałów: węgiel, sól kamienna, kryształ górski
 - * poznanie sposobu wydobywania, właściwości i znaczenia węgla i soli dla człowieka

- PRZYRODA NIEOŻYWIONA:

- Obserwacja zjawiska pływania i tonięcia ciał

- Prowadzenie doświadczeń z wykorzystaniem magnesów

- * przyciąganie i odpychanie się ciał

VI. Oczekiwane efekty

Po zrealizowaniu programu ekologicznego „Przyroda i Ja” dziecko:

- zna rolę i znaczenie ochrony naturalnego środowiska
- zna i nazywa różne ekosystemy
- rozumie skutki niewłaściwego zachowania się w naturalnym środowisku
- ma właściwy nawyk oszczędzania wody
- jest świadome, że woda i powietrze są niezbędnymi czynnikami dla życia na ziemi
- zna swoje najbliższe środowisko przyrodnicze
- świadomie i aktywnie korzysta z ekologicznego środowiska
- wie, na czym polega ekologiczny styl życia – promocja zdrowia
- wykorzystuje surowce wtórne w pracach plastyczno - technicznych
- posługuje się słownictwem wzbogaconym o treści ekologiczne
- chętnie przebywa w naturalnym środowisku i potrafi się nim cieszyć
- dostrzega piękno przyrody

VI. Ewaluacja programu

Głównym zamierzeniem ewaluacji programu „Przyroda i ja” jest uzyskanie informacji o poziomie zdobytej wiedzy i umiejętności dzieci w zakresie edukacji przyrodniczej i ekologicznej oraz czy cele programu zostały zrealizowane.

Narzędziami zbierania informacji będą:

- obserwacja aktywności dzieci w trakcie zabaw, zajęć, wycieczek
- rozmowy z rodzicami i innymi nauczycielami
- zapisy w dzienniku zajęć
- konkursy o tematyce przyrodniczej